

Univerza
v Ljubljani Fakulteta
za družbene vede

JEZIKOVNA KULTURA 2

Pisni izdelek 1

Razmišljanja in ugotovitve o 11. cilju
Rezolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011

G. P.

Novinarstvo, 1. letnik, redni študij.

Ljubljana, 5. april 2011

1. Opredelitev problema

V Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2010 (ReNPJP0711) je bilo zastavljenih dvanajst ciljev. V skupinskem raziskovanju smo se osredotočili na predzadnji, enajsti cilj. V nadaljevanju svoje naloge bom podrobneje predstavil njegove prve tri podcilje (g, h, i). Skrb za lep jezik je pomembna. Povsem na mestu je, da se je resolucija v tem okviru dotaknila založb in medijev, ki so nepogrešljivi nosilci jezikovne kulture. Jezikoslovci so pri nastajanju temeljnih priročnikov za slovenščino črpali iz leposlovja in tudi javnega govornega nastopanja, ki ga negujejo poklicna gledališča ter ustanove s področja filmske produkcije. Omenjeni podcilji enajstega cilja resolucije so pomembni z vidika ohranjanja nivoja jezikovne kulture, zato so pritegnili mojo pozornost.

2. Uresničevanje zastavljenega cilja

Prvi podcilj govori o spodbujanju izvirnega in prevodnega leposlovja ter stvarne literature. Njegov namen je razvijati in poglobljati izrazno kulturo, ki s knjigami širi med ljudi. Z Ministrstva za kulturo, ki je nosilec nalog na tem področju, so pojasnili, da: »Ministrstvo za kulturo neposredno ne financira projektov, v programu LSPK 2010 (Ljubljana svetovna prestolnica knjige) na primer sodeluje le kot sofinancer. Ministrstvo je v letih 2010 in 2011 podprlo naslednje projekte: Knjige za vsakogar, s katerim smo najširši javnosti omogočili nakup kakovostne literature po dostopnih cenah in izdajanje kulturnega štirinajstdnevnik *Pogledi*.« Tudi z založbe DZS so odgovorili, da država neposredno ne financira njihovih projektov. Delno so preko javnih razpisov subvencionirana le e-gradiva in učbeniki za manjšine. Literarne revije, šolska glasila in literarni večeri se financirajo zgolj na lokalni ravni, občine pa imajo do takšnih projektov mačehovski odnos, saj denarja za kulturo zmanjka. Izhajanje literarne revije *Sejalec* in prirejanje literarnih večerov v Škofji Loki je podprla tamkajšnja Zveza kulturnih društev, literarne večere v koprski knjižnici pa lokalni sponzorji. Naj omenim še literarno nagrado *Fabula*, ki jo podeljuje časopis *Dnevnik*. Nagrada se edina podeljuje tudi v luči ReNPJP0711.

Drugi podcilj spodbuja h kakovostnejši gledališki in filmski govorni produkciji. Akademija za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT) kvaliteten govor in produkcijo spodbuja že dlje časa (tudi pred Resolucijo) v okviru svojih študijskih programov s predmeti s področja govora, z raziskovanjem in razvijanjem umetniškega področja govora ter s skrbjo za habilitacijo visokošolskih učiteljev in sodelavcev s področja govora. Akademija je tesno povezana tudi z nacionalno televizijo in drugimi produkcijskimi hišami (npr. *Viba Film*).

Filmska produkcija je v letu 2010 dočkala napredek pri financiranju. Filmski sklad Republike Slovenije je v luči Resolucije sprejel nove splošne pogoje poslovanja, ki bolje urejajo financiranje na tem področju. Poleg realizacije filmov različnih zvrsti in žanrov, sklad omogoča tudi financiranje razvojne faze filmskih projektov, študijske filme, izvedbo festivalov in drugih prireditev, ki prispevajo k razvoju filmske kulture (RTVSLO, 2010).

O uveljavljanju jezikovne kulture kot pomembnega kazalnika poslovne odličnosti govori tretji podcilj. Za potrebe ozaveščanja in izobraževanja poslovnežev je leta 2007 začel delovati spletni portal E-revir, kjer je tudi kotiček za poslovanje v lepi slovenščini. Ministrstvo za gospodarstvo na vprašanje, koliko denarja in truda namenijo za upoštevanje jezikovne kulture v poslovnem svetu, ni odgovorilo. Edina povezava med gospodarstvom in jezikovno kulturo je finančna podpora Ekonomske fakultete pri postavitvi spletnega projekta I-Slovar. Zdi se, da bi na tem področju lahko naredili več, saj je pomanjkanje jezikovne kulture prisotno tako v oglaševanju kot tudi pri izobraževanju poslovnežev.

3. Sklep

Nekaj manj kot štiri leta po sprejemu resolucije so rezultati na nekaterih področjih vidni, drugje ne. Uresničevanje ciljev Resolucije zahteva veliko finančnih sredstev. Izvajanje dejavnosti (literarni večeri, izobraževanja ...) je povezano tudi z organizacijo. Pri raziskovanju sem ugotovil, da nekateri izvajalci sploh ne vedo za obstoj kakršnekoli resolucije. Na več kot polovico poslanih elektronskih sporočil (v raziskovalni skupini smo jih poslali 75) sploh ni bilo odgovora. Problem vidim v tem, da resolucija nikogar zakonsko ne veže, ampak je zgolj okvir za usmerjanje razvoja jezika v določenem obdobju. Tudi Zakon o javni rabi slovenščine natančno določa umeščenost slovenščine v javni prostor, problem je le v tem, da izvajanja zakona nihče ne nadzira. »Jezik ni le zgolj navadno sredstvo medsebojnega sporazumevanja, marveč je hkrati narodno-družbena in živa vez med vsemi, ki ga govore in pišejo. Z njim izpovedujejo svojo narodnost, dokazujejo svojo človeško bit in ljudsko zavest.« (Kreft in Milčinski, 1981) Skrbi za slovenski jezik posvečamo vse manj pozornosti (npr. zmanjševanje pristojnosti in ugleda Urada za slovenski jezik, ki se je nedavno tega preoblikoval v »sektor«). Pojavljanje angleških in kitajskih napisov po našem glavnem mestu le potrjuje, da bi bilo za zaščito jezika treba uvesti več ukrepov, tudi restriktivnih.

Viri in literatura

- Artservis. 2010. Dostopno prek: http://www.artservis.org/izpis_dogodka.asp?hF=2623 (20. marec 2011).
- Brglez, Alja in drugi, ur. 2010. *Pregled uresničevanja predvidenih ukrepov in nalog za doseganje resolucijskih ciljev (s sociološko-kulturološko razčlemba učinkov uresničevanja) glede na nosilce, roke in proračunske možnosti, z določitvijo danih in za merilo uporabnih kazalnikov*. Ljubljana: Inštitut za civilizacijo in kulturo.
- *Festival Fabula*. 2011. Dostopno prek: <http://www.festival-fabula.org/2011/program/literarni-veeri/categoryevents/6-podelitev-dnevnikove-fabule> (21. marec 2011).
- *Festival 3P (pesniška prihodnost v Pini) 2011*. 2011. Dostopno prek: <http://www.ksok.si/aktualno/140/festival-3p-pesniska-prihodnost-v-pini-2011> (20. marec 2011).
- *Lektoriranje – novice*. 2011. Dostopno prek: http://lektoriranje.net/novice_rss.html (20. marec 2011).
- *Napredek pri financiranju filmske produkcije*. 2011. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/kultura/novice/napredek-pri-financiranju-filmske-produkcije/222973> (20. marec 2011).
- Raičevič, Zoran. 2011. *Projekt E-knjiga: Stisni roko v pest*. Dostopno prek: http://www.os-hoce.si/index.php?option=com_content&view=article&id=755:projekt-e-knjiga-stisni-roko-v-pest&catid=1 (30. marec 2011).
- *Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011* (ReNPJP0711). Ur. l. RS 43/2007 (24. marec 2011).
- Slovenska akademija znanosti in umetnosti. 1981. *Načrt pravil za novi slovenski pravopis*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Stabej, Marko. 2007. Samopašne ovce: pomisleki ob resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007-2011. *Mladina* 2007 (19).
- Vidovič Muha, Ada. 2009. Jezikovnopolitični vidik sodobne slovenske javne besede. Ob nacionalnem programu jezikovne politike. *Slavistična revija* 4: 617–626.
- *Zakon o javni rabi Slovenščine* (ZJRS). Ur. l. RS 86/2004 (24. marec 2011).